

BLANK PAGE

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC)

บทที่ 7

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

7.1 ความเป็นมาของอาเซียน

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม หรือเรียกสั้นๆ ว่ากลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนมีความคืบหน้ามาตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่ปี 2535 การเจรจาเพื่อเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในภูมิภาคจนถึงปัจจุบัน ผู้นำอาเซียนได้มุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน หรือภายในปี 2558 (ค.ศ.2015) ซึ่งเร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิมที่ได้เคยประกาศเจตนารมณ์ไว้ตามแถลงการณ์บาหลีถึง 5 ปี

ตารางที่ 7.1 เส้นทางการจากอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ปีที่เริ่มดำเนินการ	แผนการดำเนินงาน	ภายในปี	ปีที่เกิดขึ้นจริง
1967	ASEAN-6		
1992	ASEAN Free Trade Area (AFTA)	2008	2003
1995	ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS)	2015	
1995-1999	ASEAN-6 + ASEAN-4		
1998	ASEAN Investment Area (AIA)	2015	
2003	Bali Concord II : ASEAN Community (AC) • ASEAN Economics Community (AEC) • ASEAN Political – Security Community (ASC) • ASEAN Socio – Culture Community (ASCC)	2020	
2007	ASEAN Charter ASEAN Blueprint	2015	

ที่มา : www.aseansec.org

7.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

ในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2546 ที่เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ลงนามใน**ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน** (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) และเห็นชอบให้มีการจัดตั้ง **ประชาคมอาเซียน** (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ซึ่งจะประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars) ได้แก่ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ซึ่งต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 11 เมื่อเดือนธันวาคม 2548 ผู้นำอาเซียนได้เป็นชอบให้พิจารณาความเป็นไปได้ของการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากเดิมที่กำหนดไว้ในปี 2020 ให้เร็วขึ้นอีก 5 ปีเป็นปี 2015 และในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม 2550 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามใน**ปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ. 2015** (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศอาเซียน

โดยที่ใน 3 เสาหลักข้างต้นนั้น **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** เป็นเรื่องที่ชัดเจนและจับต้องได้มากที่สุดเมื่อ เปรียบเทียบทั้งสามเสา โดยในด้านเศรษฐกิจได้มีการดำเนินงานในเรื่อง AFTA มีการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ มีการส่งเสริมด้านการลงทุนร่วมกัน และพยายามให้มีการใช้ทรัพยากรในภูมิภาคร่วมกัน นอกจากนี้ในภาคของการขนส่งก็พยายามเชื่อมโยงตลาดต่าง ๆ ในอาเซียนทั้ง 10 ประเทศให้เป็นตลาดเดียวกัน โดยการเชื่อมโยงด้านการคมนาคม เช่น การจัดทำ ASEAN Highway Network เพื่อให้มีถนนหรือทางหลวงที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ในด้านพลังงานก็มีความร่วมมือระหว่างกันเพื่อรับประกันว่าพลังงานในภูมิภาคจะมีใช้เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเพียงพอ เช่น โครงการ ASEAN Power Grid ซึ่งเป็นโครงการเชื่อมโยงสายส่งไฟฟ้าจากประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เป็นต้น

นอกเหนือจากการสร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่มแล้ว อาเซียนยังต้องขยายความร่วมมือไปยังประเทศคู่เจรจาในทุกภูมิภาคทั่วโลก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอเชียใต้และเอเชีย) เพื่อให้ประเทศคู่เจรจาทั้งหลายเข้ามามีบทบาทในการช่วยลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เช่น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ตลอดจนกลไกอื่น ๆ ในภูมิภาค

เป้าประสงค์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ เพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีและการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น โดยให้นำร่องการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในสินค้าและบริการสำคัญ 12 สาขา (Priority Integration Sectors) ภายในปี 2010/2013 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกษตร ผลิตภัณฑ์ประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ยานยนต์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ การท่องเที่ยว การบินและโลจิสติกส์

นอกจากการเร่งรัดการรวมกลุ่ม 12 สาขาสำคัญ ประเทศสมาชิกได้กำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวของภูมิภาค 4 ด้านร่วมกัน คือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (A Single Market and Production Base)

นอกเหนือไปจากเป้าหมายการไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง (A highly Competitive Economic Region) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค (A Region of Equitable Economic Development) และการเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (A Region that is Fully Integrated into the Global Economy)

7.3 ASEAN Economic Community Blueprint (AEC Blueprint)

เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาเซียนได้จัดทำแผนงานเชิงบูรณาการ การดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้เห็นการดำเนินงานในภาพรวมที่จะนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 ได้อย่างชัดเจน โดย AEC Blueprint นี้มีเป้าหมายเพื่อกำหนดทิศทางของการดำเนินงาน ในด้านเศรษฐกิจให้ชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนบรรลุเป้าหมาย AEC ในปี ค.ศ. 2015 และเพื่อ สร้างพันธะสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน

7.3.1 องค์ประกอบของ AEC Blueprint

- **การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม** โดยเป็นแผนงานที่จะส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น
- **การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน** เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมการสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการแข่งขัน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
- **การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค** เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ เช่น สนับสนุนการพัฒนา SMEs
- **การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก** เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลกโดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำการค้าเสรี และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต / จำหน่าย เป็นต้น

7.3.2 การดำเนินงานด้าน SMEs ภายใต้ AEC

การดำเนินการพัฒนา SMEs ภายใต้ AEC นั้น ได้ยึดการดำเนินงานตามพิมพ์เขียวนโยบายของอาเซียนด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ASEAN Policy Blueprint for SMEs Development : APBSD) 2004 - 2014 ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวทางสำหรับการพัฒนา SMEs ในภูมิภาคอาเซียน และประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน มาตรการนโยบายต่างๆ และผลลัพธ์

7.3.3 ยุทธศาสตร์และกิจกรรมการดำเนินงานด้าน SMEs ภายใต้ AEC

การดำเนินงานตามพิมพ์เขียวนโยบายของอาเซียนด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ASEAN Policy Blueprint for SMEs Development : APBSD) 2004 – 2014

- ส่งเสริมเครือข่าย SMEs และการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายผลผลิตและกระจายสินค้าของภูมิภาค
- ส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนา SMEs รวมถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs

ภารกิจหลักที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของ ASEAN SME Agencies Working Group

1. การดำเนินโครงการตาม ASEAN Economic Community Blueprint (AEC Blueprint)

- จัดตั้งหลักสูตรร่วมกันสำหรับผู้ประกอบการในอาเซียน
- จัดตั้งศูนย์ให้บริการครบวงจรสำหรับ SMEs ที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและภูมิภาคย่อยของประเทศสมาชิก ซึ่งอยู่ระหว่างการรออนุมัติงบประมาณจากกองทุน Japan - ASEAN Integration Fund (JAIF)
- จัดตั้งการให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจ SMEs ในแต่ละประเทศสมาชิก
- จัดตั้งโปรแกรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่
- จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนา SMEs ในระดับภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs ที่ประกอบธุรกิจในภูมิภาคอาเซียน

2. การยกย่อง ASEAN Common White paper ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบ และข้อมูลพื้นฐานที่จะบรรจุไว้ ทั้งนี้ได้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการไปแล้ว 1 ครั้งถึงแนวทางในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งพบว่าปัญหาหลักของการจัดทำ White paper ของอาเซียน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ประชุมจึงได้มอบหมายให้ไทยเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมระหว่าง ASEAN SME Agencies Working Group และ Working Group on FDI Statistics เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การยกย่องดัชนีชี้วัด(KPI) ด้าน SMEs ของอาเซียน

4. การศึกษาแนวทางในการจัดตั้ง ASEAN SME Regional Development Fund ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ AEC Blueprint ซึ่งไทยเป็นประเทศหลักในการดำเนินโครงการ อยู่ระหว่างการจัดจ้างคณะที่ปรึกษาในการดำเนินการ ซึ่งคาดว่า จะดำเนินโครงการในระยะที่ 1 (ศึกษาแนวทางและรูปแบบของกองทุน) แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม 2552

ตารางที่ 7.2 แผนการดำเนินงานด้าน SMEs ภายใต้ AEC ในแผนการดำเนินงานในปี 2008 - 2015 และสถานะของโครงการ

ปี	โครงการ	สถานะล่าสุด
2008 - 2009	จัดตั้งหลักสูตรร่วมกันสำหรับผู้ประกอบการในอาเซียน	- ที่ประชุม ASEAN SME Agencies Working Group เห็นชอบที่จะดำเนินโครงการนี้ ควบคู่ไปกับโครงการ ASEAN Brand ที่ทางญี่ปุ่นได้เสนอมาก่อนหน้านี้ โดยได้เสนอเพิ่มเติมว่าคณะวิจัยจะต้องหารือกับหน่วยงานส่งเสริม SMEs ในอาเซียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดทำ Curriculum ก่อประโยชน์แก่ SMEs ในอาเซียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งการเสนอให้มี successful showcase เพื่อสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปสู่แผนธุรกิจได้ และสามารถนำไปทดสอบกับภาคเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ อาทิเช่น ญี่ปุ่น
2010 - 2011	จัดตั้งศูนย์ให้บริการครบวงจรสำหรับ SMEs ที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและภูมิภาคย่อยของประเทศสมาชิก	- ไทยได้จัดทำข้อเสนอโครงการเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการของบประมาณสนับสนุนจาก Japan ASEAN Integration Fund (JAIF) โดยโครงการนี้จะเป็นการศึกษา Best Practices ในประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ และนำรูปแบบการดำเนินการในประเทศเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับอาเซียนแต่ละประเทศ และสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานในอาเซียน ซึ่งการสร้างเครือข่ายที่เกิดขึ้นของโครงการนี้ จะเป็นการเชื่อมโยงของข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการโดยผ่านทาง website ของอาเซียนเข้าไว้ด้วยกัน โดยการศึกษาจะต้องบ่งชี้ และแยกแยะข้อมูลที่มีความเหมาะสมที่จะบรรจุไว้ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานส่งเสริม SMEs ที่จะใช้ให้บริการแก่ SMEs นอกจากนี้จะต้องสามารถแนะนำแนวทางว่าศูนย์บริการในภูมิภาคนั้น ควรจะมีแนวทางการให้บริการอย่างไรบ้าง
	จัดตั้งการให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจ SMEs ในแต่ละประเทศสมาชิก	- เป็นโครงการสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนมีสถาบันทางการเงินเพื่อ SMEs อาทิเช่น SME Bank และ บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยในส่วนของไทยได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว - ประเทศมาเลเซียได้แจ้งว่า จะส่งแบบสอบถาม (Fact Finding Survey) ไปยัง focal point ของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อส่งต่อไปยังสถาบัน / องค์กรทางการเงินที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อที่จะได้ทราบสถานะและความต้องการของสถาบันทางการเงินเหล่านั้น
2012 - 2013	จัดตั้งโปรแกรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่	- อาเซียนมีความเห็นพ้องกันว่าควรจะมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานเดียวกัน โดยอาเซียนได้มอบหมายให้เมียนมาร์และฟิลิปปินส์เป็นผู้ร่วมกันดำเนินโครงการ โดยจะมีการจัดทำแบบฟอร์ม (template) ที่จะใช้ในการบันทึกและติดตามกิจกรรมการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนบุคลากรและการเยี่ยมชม เพื่อการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะเสนอในที่ประชุม ASEAN SME Agencies Working Group ครั้งต่อไป
2014 - 2015	จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนา SMEs ในระดับภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs ที่ประกอบธุรกิจในภูมิภาคอาเซียน	- การจัดตั้งกองทุนดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ริเริ่มในการสัมมนาระดับสูงเพื่อส่งเสริมการพัฒนา SMEs และการลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งไทยได้รับมอบหมายจากอาเซียนให้ดำเนินโครงการนี้ร่วมกับ สปป.ลาว โดยในขณะนี้ได้รับอนุมัติการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศแล้ว และอยู่ในระหว่างการจัดจ้างคณะที่ปรึกษาในการดำเนินการ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินโครงการในระยะที่ 1 (ศึกษาแนวทางและรูปแบบของกองทุน) แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม 2552

7.4 แนวทางนำร่องสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวทางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเริ่มต้นจากการทดลองเร่งรัดการรวมกลุ่มใน 11 สาขาที่สำคัญของอาเซียน (11 priority sectors) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างเสรี และสร้างการรวมกลุ่มในด้านการผลิตและการจัดซื้อวัตถุดิบ เพื่อส่งเสริมการเป็นฐานร่วมของอาเซียน และมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 7.3 ประเทศผู้ประสานงานหลักในแต่ละสาขา

ประเทศ	สาขา
อินโดนีเซีย	1. ยานยนต์ 2. ผลิตภัณฑ์ไม้
มาเลเซีย	3. ผลิตภัณฑ์ยาง 4. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
เมียนมาร์	5. ผลิตภัณฑ์เกษตร 6. ผลิตภัณฑ์ประมง
ฟิลิปปินส์	7. อิเล็กทรอนิกส์
สิงคโปร์	8. เทคโนโลยีสารสนเทศ 9. สุขภาพ
ไทย	10. การท่องเที่ยว 11. การบิน

นอกจาก 11 สาขาที่กล่าวมาแล้ว ต่อมาอาเซียนได้เพิ่มสาขาโลจิสติกส์ เป็นสาขาที่ 12 ที่จะเร่งรัดการรวมกลุ่มของอาเซียน โดยมีเวียดนามเป็นประเทศผู้ประสานงานหลัก และได้จัดทำแผนงานเพื่อการรวมกลุ่มในสาขาดังกล่าวแล้ว โดยมีเป้าหมายที่จะเปิดเสรีสาขาโลจิสติกส์ ภายในปี 2013

7.5 มาตรการสำคัญในการรวมกลุ่มสินค้าและบริการ

7.5.1 มาตรการเปิดเสรีการค้าสินค้า

- **การเร่งลดภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าใน 9 สาขาสำคัญ** ให้เร็วกว่ากรอบ AFTA หรือเขตการค้าเสรีอาเซียน 3 ปี โดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (บรูไนฯ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย) มีกำหนดจะลดภาษีสินค้าในสาขาดังกล่าวเหลือร้อยละ 0 ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) ส่วน สปป.ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม จะต้องลดอัตราภาษีเป็นร้อยละ 0 ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012)

- **การยกเลิกมาตรการที่มีไม่ภาษี (Non-Tariff Barriers : NTBs)** ตามแผนงานซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมระดับรัฐมนตรีของอาเซียนแล้ว โดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 5 ประเทศ (บรูไนฯ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย) มีกำหนดเวลาดำเนินการภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 (ค.ศ.2010) โดยจะทยอยดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ปี 2008/2009/2010
- **การพัฒนามาตรฐานและความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์** ได้จัดทำมาตรฐานการยอมรับร่วมสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าแล้ว ในระยะต่อไปจะพัฒนาให้ครอบคลุมสินค้าอื่นๆ ภายใต้การรวมกลุ่มสาขาสำคัญด้วย อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องมือแพทย์ ยาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ
- **การนำระบบการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (ASEAN Single Window) มาใช้** โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ จัดตั้ง National Single Window ให้แล้วเสร็จ ภายในปี ค.ศ. 2008 และประเทศสมาชิก CLMV ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในปี ค.ศ. 2012 เพื่อเชื่อมต่อเป็น ASEAN Single Window ต่อไป ทั้งนี้ ในส่วนของไทยจะดำเนินโครงการนำร่องร่วมกับฟิลิปปินส์ โดยในเบื้องต้นจะเริ่มใช้กับการรับส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาออกและ FORM D ระหว่างกัน ซึ่งตามแผนงานได้เริ่มโครงการนำร่องแล้วเมื่อเดือนมิถุนายน 2549

7.5.2 มาตรการเปิดเสรีการค้าบริการ

- **การลดอุปสรรคข้อกีดกันการค้าบริการสาขาต่างๆในทุกรูปแบบของการค้า** ไม่ว่าจะเป็นการลงทุน ประกอบกิจการ การอนุญาตให้เข้ามาทำงานของบุคลากร รวมทั้งการให้บริการข้ามพรมแดนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้เห็นชอบเป้าหมายการลดข้อกีดกันบางประการไว้แล้ว คือ จะทยอยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนประกอบธุรกิจด้านบริการ โดยถือหุ้นได้ร้อยละ 51 ภายในปี พ.ศ. 2551 และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) สำหรับสาขาบริการที่เร่งรัดการรวมกลุ่ม (ท่องเที่ยว การบิน เทคโนโลยีสารสนเทศ บริการคอมพิวเตอร์ และสุขภาพ) และภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) สำหรับบริการสาขาอื่นๆที่เหลือทุกสาขา ทั้งนี้ อาจยกเว้นรายการธุรกิจบริการที่อ่อนไหว และคงเงื่อนไข/ข้อจำกัดที่จำเป็นไว้ได้บ้าง (ทั้งนี้ รายละเอียดแผนการเปิดตลาดจะต้องเจรจากันต่อไป)
- **การจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดด้านบริการ** ทั้งนี้ ข้อผูกพันการเปิดตลาดบริการของไทยยังเป็นการเปิดเท่าที่กฎหมายปัจจุบันอนุญาตไว้ ส่วนประเด็นรูปแบบของการเปิดตลาดบริการในอาเซียน จนบรรลุเป้าหมายปี 2558 (ค.ศ.2015) คณะทำงานระดับสูงว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน (High Level Task Force: HLTF) เมื่อ พฤศจิกายน 2549 ได้หารือถึงความเป็นไปได้ที่จะนำวิธีการเปิดตลาดแบบ ยกเว้นเฉพาะสาขาที่ยังไม่พร้อม (negative list approach) มาใช้กับบริการสาขาอื่นนอกเหนือจากสาขาที่เร่งรัดการรวมกลุ่ม แทนวิธีการเปิดตลาดแบบ ทยอยนำเฉพาะสาขาที่พร้อมมาเปิดตลาดก่อน (positive list approach) ที่ประชุมเห็นพ้องว่า ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่วิธีการเปิดตลาด แต่อยู่ที่การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย free flow of services ให้ได้

จึงให้สมาชิกแต่ละประเทศจัดทำแผนงานการเปิดตลาดทุกสาขาของตน หรือ Individual Action Plan (IAP) โดยเลือกสาขาที่มีความอ่อนไหวน้อยมาเปิดก่อนได้ แต่การเปิดตลาดในแต่ละรอบต้องไม่น้อยกว่าจำนวนรายการขั้นต่ำที่กำหนด โดยขณะนี้ไทยได้เสนอข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการเพิ่มเติมต่อสมาชิกแทนราษฎรเพื่อพิจารณาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 190 และได้รับความเห็นชอบแล้ว คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์ยื่นข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 7 ต่อสำนักงานเลขาธิการอาเซียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วยสาขาบริการ 10 สาขา แบ่งเป็นสาขาบริการย่อย 143 รายการ ได้แก่ บริการด้านธุรกิจการสื่อสาร การก่อสร้าง การจัดทำนําย การศึกษา สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การท่องเที่ยว นันทนาการ วัฒนธรรมการกีฬา การขนส่ง และบริการอื่น ๆ ที่ไม่จำกัดอยู่ในบริการที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งอนุญาตให้ต่างชาติจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีสิทธิถือหุ้นในนิติบุคคลที่เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ไม่เกินร้อยละ 49

- **การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติทางวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangement: MRA)** ในสาขาวิชาชีพหลัก ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

7.5.3 มาตรการด้านการลงทุน

- **ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement : ACIA)** ประกอบด้วย 4 หลักใหญ่ ได้แก่ การเปิดเสรี การให้ความคุ้มครอง การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน
 - ครอบคลุมการลงทุนในธุรกิจ 5 สาขา คือ เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม การผลิต รวมถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขา
 - สามารถลงทุนได้ทั้งทางตรง (FDI) และลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio)
 - ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ คือ นักลงทุนอาเซียนและต่างชาติที่มีกิจการอยู่ในอาเซียน
 - การเปิดเสรี รัฐผูกพันที่จะลด/เลิกข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน หรือ ไม่ออกกฎระเบียบใหม่ๆ ที่เข้มงวดกว่าระดับที่ผูกพันไว้ ตามพันธกรณีว่าด้วยการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ National Treatment (NT) และการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง Most-Favored-Nation Treatment (MFN) โดยการเปิดเสรีให้เป็นไปตามความสมัครใจ เลิกเปิดในสาขา/เวลาที่พร้อม
 - การคุ้มครอง เช่น การชดเชยค่าเสียหายกรณียึดทรัพย์ เว้นคืน หรือเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ การเคลื่อนย้ายเงินโดยเสรี
- อาเซียนได้เริ่มดำเนินการส่งเสริมการร่วมทุนระหว่างนักลงทุนสัญชาติอาเซียนให้ลงทุนภายในอาเซียนมากขึ้น และแบ่งสรรการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมการสร้างเครือข่ายด้านการลงทุนของอาเซียน ซึ่งขณะนี้ ได้จัดทำรายชื่อเขตส่งเสริมการลงทุนพิเศษ และเขตนิคมอุตสาหกรรมในอาเซียนแล้วเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงด้านการผลิตและการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค

7.5.4 มาตรการด้านอื่นๆ

- การเคลื่อนย้ายของนักรธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานมีฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษ โดยในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาจัดทำ ASEAN Business Card เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่ธุรกิจภายในภูมิภาค
- การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางภายในอาเซียน อยู่ระหว่างการปรับประสานกระบวนการ/พิธีการในการตรวจลงตราให้กับนักเดินทางต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในอาเซียน รวมทั้งการยกเว้นการตรวจลงตราให้กับผู้เดินทางสัญชาติอาเซียนที่เดินทางภายในอาเซียน

7.6 ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจของอาเซียน

ในปัจจุบันอาเซียนได้กำหนดตัวชี้วัดด้านการพัฒนา SMEs ภายใต้ AEC ไว้ดังนี้

- 1) Average Labor Productivity of SMEs ซึ่งช่วยวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs
- 2) Value of microfinance loans or % of microfinance loans in total outstanding loans และ Share of Small Business with Bank Loans ซึ่งช่วยวัดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs

โดยที่ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่สามารถชี้วัดว่า SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมอย่างไร ดังนั้นควรจะมีการเพิ่มตัวชี้วัดอีก อย่างน้อย 2 ตัว เพื่อช่วยให้ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของ SMEs ในระบบเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 95 ในอาเซียน และเพื่อเป็นการผลักดันให้มีการพัฒนา SMEs ให้มีความแข็งแกร่งและสามารถเติบโตในอาเซียนได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการลดช่องว่างในการพัฒนาในอาเซียนได้ต่อไป ตัวชี้วัดดังกล่าว คือ

- สัดส่วนการส่งออกของ SMEs ต่อปริมาณการส่งออกทั้งหมด
- สัดส่วนของ GDP ที่มาจาก SMEs

7.7 คำจำกัดความของ SMEs ในอาเซียน

7.7.1 เกณฑ์จำนวนการจ้างงาน

ประเทศ	กิจการ	วิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)	วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)
Brunei		1-5	6-50	51-100
Cambodia		1-10	11-50	51-100
Indonesia		1-5	6-50	51-100
Lao PDR			1-19	20-99
Malaysia	Manufacturing	< 5	5-50	51-150
	Services	< 5	5-19	20-50
Myanmar		< 9	10-50	51-100
Singapore		< 200		
Philippines		1-9	10 - 99	100 -199
Thailand	Production	1-5	≤ 50	51-200
	Service	1-5	≤ 50	51-200
	Wholesale	1-5	≤ 25	26-50
	Retail	1-5	≤ 15	16-30
Vietnam		< 300		

7.7.2 เกณฑ์ตามทุน/สินทรัพย์ (Based on capital/ Assets)

ประเทศ	กิจการ	วิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)	วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)
Cambodia	Excluding land	Less than US\$50,000	US\$50,000-250,000	US\$25,000-500,000
Indonesia		< Rp. 50 mil	> Rp 50 mil & < Rp 200 mil	Rp. 200 mil - Rp. 10 bio
Lao PDR			< 250 mil Kip	< 1,200 mil Kip
Myanmar			< 1 mil Kyats	1 - 5 mil Kyats
Philippines	Excluding land	Up to PhP 3 mil	> PhP 3 mil - 15 mil	> Php 15 mil - 100 mil
Singapore		< SGD 15 mil Fixed Productive Asset		
Thailand	Production	-	≤ 50 mil baht	> 50 - 200 mil baht
	Service	-	≤ 50 mil baht	> 50 - 200 mil baht
	Wholesale	-	≤ 50 mil baht	> 50 - 100 mil baht
	Retail	-	≤ 30 mil baht	> 30 - 60 mil baht
Vietnam		≤ 10 billion Vietnam Dong (~USD 620.000)		

7.7.3 เกณฑ์อื่นๆ

ประเทศ	กิจการ	วิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)	วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises)	วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises)
Malaysia	Annual Sales Turnover - Manufacturing	< RM 250,000	RM 250,000 - RM 10 mil	RM 10 Mil- RM 25 Mil
	Annual Sales Turnover - Manufacturing	< RM 200,000	RM 200,001 - RM 1 mil	> RM 1 Mil < RM 5 Mil
Myanmar	Based on annual production		< 2.5 mil Kyats	2.5 - 10 mil Kyats
Myanmar	Based on Electricity consumption	< 3 Horse Power (HP)	3 - 25 HP	25 - 50 HP
Lao PDR	Turnover/		400 mil Kip	1 bil Kip

7.8 กรอบความร่วมมืออาเซียน +3 และอาเซียน +6

7.8.1 ภูมิหลัง

กรอบความร่วมมืออาเซียน +3 เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2540 ในช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยมีการหารือระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและผู้นำของจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี เป็นครั้งแรก ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม 2540 นับแต่นั้นเป็นต้นมา การประชุมสุดยอดอาเซียน +3 ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดียวกับการประชุมสุดยอดอาเซียน

กรอบความร่วมมืออาเซียน +3 เริ่มเป็นรูปเป็นร่างภายหลังการออกแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือเอเชียตะวันออก ในปี 2542 และการจัดตั้ง East Asia Vision Group : EAVG เพื่อวางวิสัยทัศน์ความร่วมมือในเอเชียตะวันออก EAVG ได้เสนอแนะแนวคิดการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก East Asian community: EAC และมาตรการความร่วมมือในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้ง EAC

7.8.2 สถานการณ์ปัจจุบัน

ความร่วมมือกรอบอาเซียน+3 ครอบคลุมความร่วมมือในสาขาต่างๆ มากกว่า 20 สาขา ภายใต้กรอบการประชุมในระดับต่างๆ ประมาณ 50 การประชุม ความร่วมมือด้านการเงินภายใต้มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative : CMI) ซึ่งริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2543 เป็นสาขาความร่วมมือที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด โดยเมื่อเดือน พฤษภาคม 2551 ที่ประชุมรัฐมนตรีคลังอาเซียน +3 ครั้งที่ 11 ได้เห็นชอบให้มีการพัฒนาความร่วมมือทวิภาคีภายใต้ CMI เป็นความร่วมมือพหุภาคี (CMI Multilateralization – CMIM) เพื่อเป็นกลไก

ในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีข้อริเริ่มจัดตั้งคลังสำรองข้าวฉุกเฉินอาเซียน +3 เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารในภูมิภาค

การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit-EAS) เดิมเป็นข้อริเริ่มในกรอบอาเซียน +3 โดยจะเป็นวิวัฒนาการของการประชุมสุดยอดอาเซียน +3 ไปสู่การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก อย่างไรก็ตาม อาเซียนเห็นว่า ควรเปิดกว้างให้ประเทศนอกกลุ่มอาเซียน +3 เข้าร่วมด้วย โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ 3 ประการ สำหรับการเข้าร่วม ได้แก่

1. การเป็นคู่เจรจาเต็มตัวของอาเซียน
2. การมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับอาเซียน
3. การภาคยานุวัติ Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia

ปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมใน EAS 16 ประเทศ ได้แก่ อาเซียน 10 ประเทศ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และยังมีคู่เจรจาอื่น ๆ ของอาเซียน เช่น รัสเซีย และสหภาพยุโรปได้แสดงความสนใจที่จะเข้าร่วม EAS ด้วย

นอกจากนี้จากการประชุม EAS ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนมกราคม 2550 ที่ประชุมเห็นชอบให้กำหนดสาขาความร่วมมือที่มีความสำคัญในลำดับแรก 5 สาขา ได้แก่ ใช้นวัตกรรม ความมั่นคงด้านพลังงาน การศึกษา การเงิน และการจัดการภัยพิบัติ และมีข้อริเริ่มที่สำคัญในเวที EAS อาทิ ญี่ปุ่นต้องการผลักดันการจัดตั้ง Economic Research Institute for ASEAN and East Asia: ERIA ซึ่งสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่กรุงจาการ์ตา และการจัดทำ Comprehensive Economic Partnership in East Asia (CEPEA) ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาคืบหน้าเป็นไปได ในขณะที่ยินดีผลักดันแนวคิดที่จะฟื้นฟูมหาวิทยาลัยนาทันา นิวซีแลนด์สนใจผลักดัน Alliance of Civilization ออสเตรเลียสนใจผลักดันความร่วมมือด้านการเงิน ซึ่งประเทศ EAS เห็นว่าความร่วมมือด้านการเงินในเวที EAS ไม่ควรซ้ำซ้อนกับความร่วมมือในกรอบและเวทีความร่วมมือต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) เป็นสาขาความร่วมมือที่ประเทศ EAS เห็นพ้องกันว่า สามารถดำเนินการได้ในเวที EAS อนึ่งในการประชุม EAS ในครั้งที่ 4 ณ ประเทศไทย ออสเตรเลียได้เสนอให้มีการออกแถลงการณ์เกี่ยวกับวิกฤตการเงินโลก โดยได้รับการสนับสนุนจากญี่ปุ่นและสิงคโปร์

จากการเผยแพร่ผลการศึกษาเรื่อง ASEAN + 3 or ASEAN + 6 : Which Way Forward? ของส่วนวิจัยธนาคารพัฒนาเอเชีย หรือ Asian Development Bank institute : ADBI¹ มีสาระสำคัญในการวิเคราะห์ผลของการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีในรูปแบบต่างๆ ที่ประกอบด้วย ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน, อาเซียน-ญี่ปุ่น, อาเซียน-เกาหลีใต้ รวมทั้งอาเซียน +3 และอาเซียน +6 พบว่า การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะเป็นผลดีต่อเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำความตกลงระหว่างอาเซียน +6 ซึ่งได้แก่ ออสเตรเลีย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และเกาหลีใต้ จะได้ประโยชน์มากกว่าความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน, อาเซียน-ญี่ปุ่น, อาเซียน-เกาหลีใต้ และข้อตกลงเอฟทีเอในกลุ่มอาเซียน +3

¹ ที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q4/2007november22p7.htm>

หากข้อตกลงระหว่าง 16 ประเทศเกิดขึ้นจริงในปี 2560 จะเอื้อประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกในข้อตกลงมูลค่ารวมกัน 2.85 แสนล้านดอลลาร์ มากกว่าตัวเลขประเมินผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +3 ที่ครอบคลุม 13 ประเทศสมาชิก ที่คาดว่าจะมีมูลค่าสูงประมาณ 2.28 แสนล้านดอลลาร์

เมื่อพิจารณารายละเอียดโดยเปรียบเทียบระหว่างการทำข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +6 และการทำข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +3 พบว่าเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์มากที่สุด คิดเป็นมูลค่า 28,346 ล้านดอลลาร์ และ 26,728 ล้านดอลลาร์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.9 และ 12.1 ตามลำดับ รองลงมา คือ มาเลเซีย ซึ่งมีแนวโน้มจะได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +6 ประมาณ 11,869 ล้านดอลลาร์ โดยมีสิงคโปร์ และอินโดนีเซียได้รับประโยชน์รองลงไปในระดับ 3 และ 4

หากเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเอเชียตะวันออก 3 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน พบว่าญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่มีแนวโน้มจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากข้อตกลงทั้งสองรูปแบบ รองลงมาคือ เกาหลีใต้ และจีน

ส่วนอินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ได้รับผลประโยชน์จากข้อตกลงทั้ง 2 รูปแบบแตกต่างกัน กล่าวคือ อินเดียมีแนวโน้มจะได้รับประโยชน์ในข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +6 แต่จะสูญเสียโอกาสทางการค้าจากข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +3 ในทางเดียวกัน ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ หากไม่เข้าร่วมข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +3 จะสูญเสียโอกาสทางการค้า แต่จะได้ประโยชน์จากข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +6 เป็นรูปธรรม

อนึ่ง จากข้อสังเกตของผลงานวิจัย กล่าวว่า หากพิจารณาจากสมมติฐานในการทำข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +6 จะเอื้อให้เกิดผลประโยชน์จากการทำข้อตกลงการค้าเสรีมากที่สุด แต่การทำข้อตกลงเอพีทีเอในกลุ่มอาเซียน +3 นั้นจะเอื้อประโยชน์แบบครึ่งทาง ซึ่งจะนำไปสู่การรวมกลุ่มกันอย่างแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น